

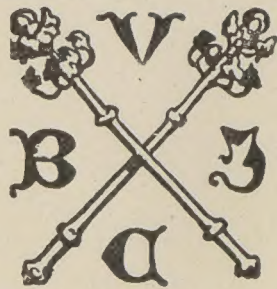

Aug. 6030 - 6037

Biblioteka Jagiellońska

stdr0003092

Aug. 6030 - 6037

POGONIA.

Virtutis suâ luce

Natalium splendore celeberrima,

D V M

ILLVSTRISSIMVS PRINCEPS

& Reuerendissimus Dominus, Dñus.

D.CASIMIRVS FLORIANVS

DVX IN KLEVAN

CZARTORYSKI,

Dei Gratiâ Episcopus Posnaniensis,

Dei Opt: Max: auspiciatissimâ Gratiâ, Regni Di-
uorum Tutelarium suffragijs, ad sanctissimi sui No-
minis gloriam, Ecclesiæ & Reipub. incolumi-
tatem, Ciuiumque vniuersorum salu-
tem perpetuam ;

I N

Celeberrimo Concurso spectatorum so-
lenni ritu LOVICI 29. Ianuarij
consecraretur.

A

M. NICOLAO SVLIKOWSKI

S. Theol. Professore, in Acad: Crac. Canonico ad Ædes

S. ANNÆ,

In Gratulationem amplissimi honoris
descripta.

STEMMA ILLVSTRISSIMÆ DOMVS.

Aug. 6030

*Currit Eques, gladium dextrâ qui vibrat acutum,
Tartara, ne feriat, te Hæresis, atrapete.*

*Robur inest manibus, Pallas sibi pectus obarmat,
Et sacrum cingit, cassis honora caput.*

*Ocyûs hinc fugias, Christi defendit ouile,
Et Ditis sæuos, proterit ense lupos.*

Bibl. Jag.

POGONIA.

Publicæ lætitiæ & iucunditatis, in animis, vultu, oculis, omnium Tibi & Tuæ dignitati gratulantium expressa significatio, facit Illustrissime Antistes, vt honores quos in Ecclesiâ Dei, & Patriâ Diuinâ ordinatione & voluntate, pariterq; grauissimo Regis iudicio, consecutus es, gratulari audeam; non verborum inani ac vano apparatu, sed officiosâ deuoti animi promptitudine instructâ Oratione. Pridem Tibi, & Tuo Illustrissimo Generi, armis, & militari Tuorum Maiorum gloriâ collustrato, & cultu literarum, non mediocri insignito, debitum præmium fortuna, suâ cæcâ temeritate, eò vsque distulit, & remorata est, vt planius & apertius Dei Præpotentis Prouidentia, cum alia hominum negotia regi & gubernari, tum omnium honorum sublimes fasces, æquissimè tradi, concedique intelligerent vniuersi. Itaque vident, qui adsunt pompæ, atque adeò præsentî honori Tuo, ornatissimum præstant comitatum, fatis bonis, Ecclesiæ Posnanien. illum redditum esse Pastorem, & Præsidem, cuius consilio, auctoritate, felicitate, effectum iri, non vana spes est; vt si quæ cælesti & Diuino cultui, commodis & vsibus Ecclesiæ, inscripta, & adiudicata, alicuius effrenata audacia, & superba licentia contrectauit, ea omnia oppressa vi & iniuriâ restituantur copiosissimè. Vident quos Tu Tibi, antehac multis obstrinxisti officijs, Viri literati, Te Senatus Poloni ornamentum, & lumen, ad cuius conspectum, omnes tempestates, quæ graue discrimen Academiae, cum legum & immunitatum detrimento portendebant, cum nebulis & tetrâ caligine effugient & euanescent. Quid ergo erit, quod mei grati & officiosi animi, in hoc publico sensu felicitatis & lætitiæ, impedire & retardare possit, præclaram in Te voluntatem? Academia

profectò Crac: vnica & Illustris Schola Regni, quantū in antecessore Tuo, gloriosissimæ recordationis A N D R E A SZOLDRSKI, amisisse se fatetur, tantum in Te Patrono, & Conseruatore, acris consilij, & ingenij viro recuperasse, certā cum fiduciā animi intelligit & recognoscit. Et si sub illius Patrocinio, & tutelā inclyta Respub. literaria, pacatè & tranquillè conquiescebat, etiam sub Tuā fide & curā, quam adepta est, à Sanctissimis Regibus, & Amplissimis Ordinibus Regni securitatem, & gloriam, porrò inuiolatam integramque retinebit & conseruabit. Non poterat certè Serenissimus ac Potentissimus Rex, suā authoritate, maximā & grauissimā prudentiā, sapientiū, & melius, tantarum rerum momenta, moderari, quā cum in eadem domo, familiāque, Ecclesiæ & Patriæ, decora illustria voluit remanere: cuius nomen cum debitā obseruantia, & cultu maximo, colere & venerari consuevit Academia. Cui eò gratior & iucundior est Tui honoris amplissimi accessio, quòd non solum Te, Senatorem Consilio, grauitate, & sapientissimo iudicio, præditum aduertat, sed etiam Regum Serenissimorum, quos fama & illustris gloria, ob præclara facta, pro Ecclesia, pro imperio clarissimè administrata, *extra anni solis vias extulit.* Fundatorum suorum Munificentissimorum Illustrissimam propaginem, trabeā Episcopali illustrem colit & obseruat. Ne enim hoc loci, longo ordine & serie Maiorum Tuorum merita recenseam, satis gloriæ, satis laudis, & dignitatis habes, quòd Vladislai Iagellonis Regis Serenissimi & Sanctissimi Poloniae, ex Fratre Pronepos verè & meritò dicaris. Eius Regis, quem & pacis & bellorum decora nobilitauerunt: vt cuiusvis veterum Imperatorum, & Heroum ornamentis, possint, non solum conferri, verum etiam anteferri. Quapropter quòd plus in se gratiæ, & præsidij, ex amplissimā honoris Episcopalis accessione deriuatum iri confidit, eò promptior & alacrior, ad Illustris: Celsitudinem, accedit gratulabunda. Orat modò obtestaturque Reuerendissime Domine, vt cum illā tacitus Tuæ Gentis, Tuæque decora, recognoscas, & ad perfectiorem publicæ lætitiæ, & felicitatis significationem, excitandam & augendam, in memorandam omnium seculorum cursu, Tuarum Virtutum venias recordationem.

Sed vnde potissimum in tam immenso Tuarum virtutum agmine, dicendi sumam initium? quàm quòd & tutum sit, & ad communis lætitiæ cumulum, vehementer faciat, Heroicæ propagationis meminisse. Quæ huic Regno multiplex fœnus perpetit gaudiorum, siquidem & securitatem dulciorem reddit, gloriæ Maiorum Tuorum recordatio, & felicitatis sensum acuit, anteaactæ vitæ Tuæ memoria. Lithuania simplex, & suorum faulrix regio, cœli clementiâ, soli fertilitate, Ducum vi & robore, ciuium moribus, & ingenio laudatissima, Principum & virorum Nobilium rebus gestis famigerata, cui fato quasi humanitas, virtus, eruditio, multifariæ artes, atque opulentiâ rerum, quâ aliæ prouinciæ viuunt & aluntur, deberi videntur; domus & familiæ Tuæ principium est, & origo: tanquam illius cuius maxima semper fides, incredibilis sapientia, fortitudo planè diuina, in tuendâ conseruandâque salute, Poloniæ præstantissima extitissent officia. Plena sunt antiquitatis monumenta, luculentissima testimonia gloriosè posteris loquuntur, à Ducibus Lithuanix, immortalis gloriæ hæreditatem Regum non modò gnauiter defensam, verumetiam auctiorem & ornatorem ad hæredes transmissam. Primus fuit GEDIMINVS, Magnus Dux Lithuanix, eximium decus Romanorum, ex Domo Columnarum, qui felicitate suæ gentis, ad gloriosam recordationem longo annorum ordine nomen Lithuanum propagauit, nec motu vario temporum, nec rerum vicissitudine vnquam abolendum. Duodecim ei Nepotes viri fortissimi obtigerant, qui tanquam leones thronum Salomonis, suo inuicto robore, & infractione animo, Paternam ditionem sustinuerunt, defenderunt, & ornârunt. Qui tanquam duodecim fontes, de quibus Sacra scriptura testatur inundatione suâ & illuie, Aquilas Moschorum, Lunas Turcarum, & Scytharum in profundum interitum demerserunt colubros. Qui tanquam duodecim lapides ad Iordanem positi, oppositu laterum & corporum suorum, hostilem impetû à finibus Lithuanix represserunt. Iactet ergo Gracia, Parens & nutricula Principum, & bellatorum fortium, sæcundissima, quantumlibet Hercules ac Theseos, Achilles atque Hectoras. Ostentent suos Epaminondas, magistri & inuectores legum, The-

B

bani

bani solertissimi: Xerxes ac Cyros auro & opibus maximis Persæ superbissimi: Lysandros Lacedæmonij, consilio & sapientiâ clarissimi, Themistocles Athenienses prudentissimi, Alexandros Macedones; Græci; Annibales Pœni bello exercitatissimi: Scipiones ac Cæsares, triumphis, ac trophæis, victoriarum Romani clarissimi. Brennos Galli extollant generosissimi, & in statuis aut saxis, nunquam fluentibus si malint incidant. Polonia & Lithuania Tuos Atauos Proauos GEDIMINO non degeneres; virtute, robore, sapientiâ Abnepotes; Nepotes, non dubitat cuius horum antepone, & in monumentis æternæ laudis, quæ non obscurat obliuio, non carpit posteritas; incidere. Numerent illi Reges subactos, in triumphis cum admiratione omnium gentium, ac stupore ductos, fusos exercitus, Prouincias imperio subiugatas: Polonia contra, tot talesque Duces, beneuolentiâ deuinctos, Principes affinitatè adiunctos, gentes varias ac multiplices, fœderibus concordiaque adstrictas, quæ in laude æternâ versantur, meritò iactat, numerat, & recenset. Primus est IAGELLO felicissima propago, GEDIMINI, Frater germanus CONSTANTINI DV CIS CZARTORYSKI Abau Tui Princeps gloriosissime, qui cum octo quadraginta annos, in Poloniâ regnasset (non ex mirothecijs Oratorum pigmentis, sed ex Oratione Roxolanæ Suadæ suauissimæ Stanislai Orichouij depromam, nō dubitata veritatis documenta) *multa trophæa de hostibus, omnis generis constituit.* Inter quos Germanos, memorabili pugna ad Dambroum in Prussia deuicit (quod nulli unquam Regi negotium de Germanis licuit) Hic solus est inuentus, qui cæsis in acie, vno die Germanorum quinquaginta millibus, Germanos à Polonis posse vinci docuerit. Magnus hic fuit, & excellens Rex, admirabili regnandi sapientiâ præditus, qui non satis se functum officio, ac munere Regio putabat, si tantum res humanas administraret, nisi etiam res Diuinas, summo studio curaret. Itaq; Lithuaniam, nunc claram toto orbe terrarum, & religione, & fide, ad Ouile Christi primus adduxit, ibiq; tot Ecclesias dicauit. Deinde cum literas ipse nullas sciret, tamen hic omne literarum genus, ac Musas ipsas, tam Latinas, quam Grecas in Poloniam introduxit. Nullum regnum esse ratus, absque literis, nihilque Sancti, atque iusti, neque honesti, ibi posse esse ubi Philo-

sophia

sophia non versaretur nomen. Quòd illa ex agrestibus ciuiles, ex immanibus mites, ex barbaris doctos, ex hominibus postremo Deos ipsos soleat efficere. Huic ergo tam excellenti, siue arti, siue virtuti, siue diuinitati potius cuidam, VLADISLAUS IAGELLO domicilium, in ea Vrbe collocauit, quæ Princeps & domina Urbium est, Caput regni; sedes & arx Regum. Atque vt ita res non tam argumentis, quàm signis, non verborum volubilitate, quàm rei perspicuitate, palam omnibus fiat; Augusta & ipsa antiquitate religiosa in DVCIBVS CZARTORYSKI POGONIA, non aliud quàm Principum & Ducum bellicosorum illustre Nomen tot retrolapsis annorum seculis vsurpauit. Ita vt in hoc Genus Illustriss: nulla vis fati, neque violentia hominum inuidorum, quicquam potuisset: quæ alias domos præstantissimas, concussit, labefactauit, & euertit: Hanc verò ad gubernandas gentes, conseruandum publicum bonum, Patriæ & Ecclesiæ, ampliandum decus & ornamentum, conseruauit incolumem, longè latequè produxit. Loquitur palamque recognoscit Lithuania & Russia, vnis moribus, vnis legibus coniuncta, generis Tui autorem, CONSTANTINVM DVCEM CZARTORYSKI, aliosque Viros & armis, & consilijs præstantissimos, ex suis radicibus ortos, magnificè ad potestatem cum imperio & dignitate productos. Quibus semper adiuncta ea fortuna fuit, vt cùm se publicis necessitatibus, & publicæ felicitati promouendæ impendissent, hoc vnum sollicitè & laboriosè contendere, ne vlla in parte bellatorum fortissimorum munus & gloriosum officium à DVCIBVS CZARTORYSKI, vnquam desideraretur. Formidanda vniuerso Regno Poloniæ, Tartarorum & Turcarum impendebat tempestas, ignis, flamma, & calamitosa incursionis hostilis trepidatio impunè grassabatur, per Voſhyniam, Podoliam, vi, ferro, armis infessam, vastitas agrorum, depopulatio Urbium, omnium bonorum direptio, magis ac magis in dies inualescebat. FEDOR DVX CZARTORYSKI, Capitaneus Luceorieñ. confertissimam Virorum fortium manum, ipse fortissimus delegit, conscripsit, in aciem produxit, & hostilem feritatem, ferro, & vindice manu coercuit, & hostem immanissimum cum turpissimâ ignominia, & perpetuo dedecore, in suas latebras & latibula fugere coegit.

Quare grata Respublica Polona, & memor tantæ strenuitatis, & periculorum, pro salute & integritate susceptorum, ad Stemma Ducum antiquum C O L V M N Æ, quæ tanquam Pharos Ægypti variarum virtutum splendoribus in orbe Sarmatico collucebat: tanquam Hebræorum columna, aduersus Solis violentiam fundebat ymbra, aduersus Lunæ rigorem, præstabat flammam, etiam equitem armatum, tanquam nouum testimonium fortitudinis & roboris addidit, bellatorem. Et equidem merito. P O G O N I A enim ius salutis communis tuendæ suscepit, in cuius humeris publica pax, religio, libertas, aræ, à graui periculo seruandæ confederunt. Illa enim semper in sole & puluere Martio immoratur, ut vrbes & oppida intra tepidos parietes, pace & tranquillitate perfruantur. Illa non somnum, non lectum ad quietem datum habet: semper in cursu, in labore, defatigatione, ut saluti ciuium, integritati bonorum, immunitatibus Ecclesiæ provideat & prospiciat. Viuit & splendet clarissimè, nulla antiquitate temporum obruendus, in historicorum monumentis grauibz & difficilibz rebus probatissimus, & omnium existimatione felicissimus, filius eius ALEXANDER DVX CZARTORYSKI, Palatinus Voſhyniæ: qui Valachorum, Moldauorum, Scytharum, ferarum potius, quàm hominum, numerosissimum gregem, Poccuciam, Podoliam, igne, ferro, depopulantem, fortunas Nobilium, ad miserandam direptionem proponentem, filios adprobrosam & fadam designantē contumeliam, partim in Istrum sanguine illorum coloratum, protrusit, demersit, partim in campis, cadaueribus contectis, illorum vasta & immania tanquam Cyclopum corpora, lupis, & vrsis, dilaceranda & deuoranda in pœnam & supplicium tantæ audaciæ, & crudelitatis reliquit. Efflorescit & propagatur, ad omnem æternitatē, laus & gloria IOANNIS DVCIS CZARTORYSKI, Proauī Tuæ Celsitudinis. Cuius prudentiæ & consilio sub tempus belli Moschouitici, Rex Poloniarum Augustus, Palatinatum Kiiouiensem gubernandum & regendum demandauerat. Non necesse commemorare, quod in omnium sermone versatur, & percrebrescit quantā auctoritate, quantā animi æquitate, quantā honestate, fide, religione, studio existimationis bonæ, salutem commu-

communem, & statum illius populi procuraret. Vt omnes quæcunque religiosè, sanctè, prudenter in illo Palatinatu administrata, & gesta fuissent, vni tunc IOANNI Duci CZARTORYSKI, rerum potienti referrent accepta. Ita præfuit ei loco, in pace, vt & ciuibus, & socijs gratissima esset eius integritas, & fides. Quem non tam supra se, quàm pro se experiebantur, cuius vigilantiam excubare pro salute, singulorum & vniuersorum quotidie, non valetudini parcere, non vitæ suæ delicijs indulgere cognoscebant. Qui solus in negotio, vt alijs otiosis, solus in excubijs, vt quietis, solus in metu, & trepidatione, ingruentium malorum viuebat, vt alijs magnopere securis, pacatis tranquillisque; viuere liceret. Eūdem erat Serenissimo Regi, STEPHANO BATHOREO, qui consilijs factis, veterum Imperatorum non adæquauit: sed superauit, gloriam, in Moschouia; IANVSSIUS Dux CZARTORYSKI, Patruus ILLVSTRISSIMI Parentis Tui, tantarū difficultatum, laborum, periculorum, non modò se ei comitem, magnis impensis dedit, verum etiam omnium illorum, quæcunque in solo hostico, subeunda erant participem. Hyemandum erat Regi gloriosissimo sub pellibus, in regione asperâ, propter hyemis acerbitem, & propter cœli illius, longè maiorem inclementiam, niuibus altis supernè operiri oportuit, non locum quietis, non cibum sanitatis, non horam periculorum, mortisque vacuam & inanem, habere necessitas premebat; declarauit promptam voluntatem semper in Sereniss: Regem, & affectus grati propensionem, quam requirebat tumultuans Moschouia, in Regnum. Ostendit nefas, Principem formidoloso & graui periculo deseri, & communem fortunam, cum Sacro capite, in ludibrium, & libidinem perduelli hosti obijci, probrosum est arbitratus Dux IANVSSIUS CZARTORYSKI. Postposuit priuatas rationes, publicam dignitatem est amplexus, delicias domesticas, & commoditates contempsit, repudiavit, in discrimen vitæ, pro salute Patriæ, & honore Regis perpetuo, sese coniecit. Et cum per infectos sanguine gladios, præsentisque mortes, gloriam & victoriam quæsiuisset, ad *Pschouum* Sarmaticus Fabricius, cum sanguine generosissimo pro Regis honore, Patriæ integritate, vitam æternam victuram, effudit. Habet hoc & Parens ILLVSTRIS SIMÆ Tuæ Celsitudinis, NICO-

LAVS GEORGIVS Dux CZARTORYSKI, Castellanus
Volsyniæ, Vir ingenio, & consilio, acerrimus, planè Paternum.
Cui ego summam felicitatem gratulor, vt largiatur Deus, immorta-
lis, quam non animi fastu, non vllis priuatis emolumentis, sed to-
tam publicis commodis meretur & promouet. Ipse enim maio-
rum suorum perennem memoriam, gloriosis victoriarum tro-
phæis, egregijs meritis, heroico animo, adimpleuit, & auxit. Non
gloriatur alienâ luce, qui veterum ferè omnium gloriam sui no-
minis splendoribus offuscavit, & noui claritate luminis, familiam
Ducum CZARTORYSKI collustravit. Exortum erat bel-
lum crudele & nefarium, in Liuoniâ; illius signa & vexilla, pro-
prijs ac ingentibus impensis producta, salutaria aspexit Patria &
felicia, quæ hostes tanquam fatales in cælo cometas, suo san-
guine rubentes horruerunt. Fuit theatrum, in quo eius virtus
admiranda omnibus enituit, fuit campus Martius, in quo incredi-
bilis fortitudo, Serenissimi Regis, amplissimi ordinis & omnium
nobilium, animos in se conuertit. Nam adhuc illi iuueni
Regiâ autoritate, cum in Valachiâ contra Scythas & Tur-
cas, militum legio commissa, Patriæque salus, & incolumitas eius
robori, & dexteritati fuisset commendata, incredibili sapientiâ,
vigilantiâ, prudentiâ, in hoc vnum negotium incubuit, vt hosti-
um audaciam suo consilio, & pertinacem impetum, suâ animosi-
tate, & constantiâ retuderit; Scythis & Valachis, in acie fufis &
prostratis, Turcâ vero ipso, qui compedes fluuijs iniecerat, Danu-
biumq; ponte adstrinxerat, fugiente & frendente. Quin etiam hoc
tempore perditio & afflicto, luctuosâ oppressæ Patriæ ruinâ, (heu
lingua singultu grauissimo, & maximis lachrymis impedita, elo-
qui non potest) Hydræ capita in perniciem Ecclesiæ, & funestum
exitium Patriæ pullulantia, suâ charitate in Patriam, & Ecclesiam
Magnus Sarmaticus Hercules rescuit. Venio ad genus Mater-
num Tuum ILLVSTRIS SIM PRINCEPS, quod & antiquitate
Nobilissimum & factis præstantissimis, à tot seculis annorum
enitet, & eminet in orbe Polono. Quod si homines prædicare
destiterint, mutæ regiones, vastæ solitudines, agri & campi deser-
ti, inculti, asperi, loquentur. Magna sunt Materna gentilitia fa-
miliæ Tuæ decora, & merita antiquitate gloriosa, famâ semper
constan-

constantissima, & maxima, quorum Tu es PRINCEPS, hæres, & Dominus perpetuus. Suspice in Matre Tuâ Heroinâ Prudentissima, Ducem SAMVELEM KORECKI, fratrem eius germanum; Virum bellicosissimum, in pluribus bellis victorem felicissimum. Suspice si excidit obliuione meâ præstantia, in tam copioso ordine, & longa serie Ducum, gloria & nominis dignitas: Equidem solida meritis Maiorum Tuorum virtus semper ascendit sursum, nec vnquam infelix præcipitium, aut fatalem occasum pertimescit. Suspice illud fulmen belli, quid in fulmine, quod non in SAMVELE KORECIO? Illo nihil velocius, nihil validius, celeritate tantâ volat, vt priusquam volet, adsit, priusquam appareat, vulneret, interficiat, prius diruat, quàm ruat, & in momento, cœlo æmulas Pyramides, excelsas turres, columnas marmoreas, ære perenniores, annosas arbores, multorum seculorum testes, labefactet, concutiat, collidat, comminuat. Ecce naturæ genius & ardor Ducis SAMVELIS KORECKI, Martis potius quàm hominis. Cuius adolescentia ad scientiam rei militaris, imperijs, victorijs, ac triumphis fuit erudita. Erat ille fulmen belli, quantâ enim celeritate bellorum victorias est consecutus? quas barbaras gentes bellando non adiuit, quos hostes Regni & Ecclesiæ non gloriôsè vicit, adeoque vicit, vt citius vicisse quàm venisse cognosceretur. Iam in Valachiâ, iam in Moldaviâ, iam in visceribus Turcici imperij, nunquam vicariâ operâ, sed vbiq; præfens, & fortunatus versabatur. Virtus illa KORECII, stare loco nescia, prius ad hostes penetrauit, quàm venientis fama percrebuit: prius gladius conspectus, quàm nuntius auditus: prius clades, & vltimum exitium hosti illatum, quàm ab eodem metus intra conceptus est. Ita fulmen illud quiescere, sistere, cunctari, nesciebat. Omnem viciniam trepidatio belli incessabat, rumorque increbrescebat Turcis fatalem, & pestiferum comparari occasum, atque eum interitum, quem nec feroces olim Galli, nec sanguine humano madentes Vandali, nec omni diritate nobilis suis cum Hunnis Attila inuexisset. Trepidauit ad cohortium illius nuntium Constantinopolis, caput & domina Græciæ, vbi securitatis Otthomanicæ, & imperij arcem & sedem, prædo ille Asiaticus collocauit. Et facilè intolerabile seruitutis, liberis populis, & libertati assuetis iugum im-

positum Heros ille excusisset, nisi laeva nimium mens fuisset, illis militibus, qui blandis fœderibus circumuenti, inglorij & singuli perire, quàm gloriosissimam belli fortunam experiri maluerunt. Ducis autem **K O R E C C I I** contemptrix mortis pro Patriâ Virtus, dum se torrentis instar latius diffundit, illicò obsidione cincta, hinc & inde heroicos ausus, generosè explicat, & fulminis instar, obuia quæque proterit, atque comminuit: Sed tandem ingruente hostis multitudine, iniquo afflictæ Patriæ fato; in Otthomanicam potestatem redigitur, & efferatæ crudelitati barbaræ gentis exsatiandæ victima feligitur ex vniuersis. O durum Reipub. iam tum labanti vulnus, tanti viri occasu inflictum! ô nullis lachrymis deplorandam boni publici diminutionem! Hic hic profectò fuerat, qui non modò Romanorum Duces, Fabricios, Scauolas, Regulos, Attilios, in laude & gloriâ militari, in deuotione vitæ, verumetiam in genere mortis est imitatus: cum se Deciorum instar, pro Patriæ salute ad hostem iturus libentissimè deuouisset. Sed cum meo animo vetera repeto, mentisque oculos, per antiqua Auorum Tuorum materna decora circumfero, meam subeunt memoriam **D V C E S W I S N I O V I E C I I**, qui sicut dignitate & honore antecedunt gentes, & familias in Russiâ; ita vetustate temporis, & annorum spatio immemorabili post se relinquunt ferè omnes, adeò vt scriptorum curam, & diligentiam cogant suæ magnitudini succumbere. **D E M E T R I V S D V X** in **W I S N I O V I E C** Turcarum Imperium, & barbaras Scytharum regiones, non vno modo attriuit, sed plurimis bellorum strategematibus, ac innato robore, & vi debellauit, Valachiam vastauit, afflixit Moldauiam, Vrbes & oppida ad Danubium, vsque, tanquam fatali quodam incendio corripuit & inuoluit. **A N D R E A S D V X** in **W I S N I O V I E C**, Tuus Proauus primo Castellanus, tandem Palatinus Volsyniæ, **C O N S T A N T I N V S** Palatinus Russiæ, Tui Parentis Gloriosissimi Auunculus, quas curas, quæ tædia, quos labores, & quidem grauissimos, pro Patriæ bono non susceperunt? quæ pericula non subierunt? An non illam animi vim, illam in subeundis periculis admirabilem constantiam, in rebus moliendis, efficiendisque velocitatem incredibilem, & præclaram in Rempublicam Polonam, in suos fidem abundè sunt contestati? Hæc eximia se-

mina

mina meritorum Maternæ Familiæ Tuæ, quis luculenter videre
 non potest. His temporibus grauibus, & formidolosis in HIE-
 REMIA DVCE in WISNIO WIEC, Palatino Russiæ pru-
 dentissimo, & bellatore acerrimo, propter palmas deportatas ex
 hostibus barbaris, trophæa erecta, & triumphos ductos, celeberrimo.
 Quæret posteritas, quis Russiam perditis & calamitosi-
 temporibus labefactatam, concussam, debilitatam, ac planè extin-
 ctam, in statu suo conseruauit? Vnus HIEREMIAS DVX
 in WISNIO WIEC, conseruauit. Cuius industria, tot in Mo-
 schouiâ magnis impensis, in Scythiâ & vicinis Prouincijs partæ
 sunt victoriæ? vnus HIEREMIÆ DVCIS in WISNIO WIEC.
 Quem agnoscere, tot periculorum depulso-rem, & illatarum Pa-
 triæ, Ecclesiæ, à rebellibus Schismaticorum subditis, iniuriarum
 fera posteritas, & consequentes populi venerando admirari debe-
 bunt, silentio? Vnum HIEREMIAM DVCEM. Ille fines
 suos ab excursionibus hostium, & latrocinijis defendit, ille exerci-
 tui Regum Poloniæ, contra Moschos perduelles, contra Scythas,
 bonorum raptores auxilia misit, atqui eo tempore misit, quo mit-
 tere Patriæ necesse fuit, tum misit, cùm misit nemo, & qui noluit.
 Ille corpus suum mille periculis obiecit, & cum SERENISSIMVS
 IOANNES CASIMIRVS IV. Rex Poloniarum, contra
 rebelles subditos ad *Zborouum* auspicatissimè depugnaret, ille
 eadem tempestate ad *Zbaráz* obsessum militem, contra eosdem
 perduelles animabat, hostes crebris eruptionibus frangebat, &
 quod fera mirabitur ætas, exiguam bellatorum manum aduersus
 innumerabilem coniuratæ plebis multitudinem, verbo, manu, &
 exemplo, incitabat, confirmabat. Verè tum ille fortis constansq;
 fuit, cùm hostem Patriæ duceret esse suum. Et hæc Tuorum
 Maiorum sunt merita, hæc Virtutes, quæ se actionibus non vulga-
 ribus, quasi lineamentis, & viuis coloribus in oculos omnium
 ingerunt, vt iudicatu difficilè sit, illinè maiorem gloriam acqui-
 siverint, cum formidabiles hostibus essent, an Tu ijs artibus, quæ
 pacis sunt, virtutibusque illorum lucem reddideris auctiorem.
 Audacioresné illi fuerint, in rebelles & contumaces hostes, an
 Tu miles togatus aduersus animi passiones frenandas felicior.
 Hanc Tu diuinam Iagellonis Pro-Patru Tui indolem, & aliorum

DUCVM CZARTORYSKI fortitudinem, sapientiâ, mansuetudine, ex Samuelis Korecki Ducis inuicti, animi robore, & Ducum in Wiśniowiec, felicitate mirè temperatam, sic expressè, sic absolutè refers, ut & paci, & bello, natus videri possis. Simulq; & ad clementiam ciuilem factus, & ad fortitudinem bellicam institutus. Neque enim verendum, ne Tuæ in pace, insignes virtutes, minus sint lucis, & splendoris habituræ, quàm Tuorum Maiorum in rebus bellicis, egregia & præclara facinora; nam belli decora, tantum formidolosa mirantur homines, nec ij tamen, aut omnes, aut strenui & cordatissimi. At prudenter, mansuetè, moderatè, iustè facta, tum optimus quisque, tum omnes mirantur simul, & non modò mirantur, sed etiam amant effusissimè. Quæ quidem ego, nisi Tuorum Maiorum gesta bellica esse magna prædicem, ut ea vix cuiusquam mens, aut cogitatio assequi possit, aut amens, aut impudens sim necesse est. Sed tamen Tua præstantiora, & omnibus chariora, quæ nulla est obscuratura obliuio argumenta virtutis. Virtutes bellicas, ut ait Romanæ Parens eloquentiæ Cicero, solent quidam extenuare verbis, easque detrahare Ducibus, communicare cum militibus, ne propriæ sint Imperatorum. Et certè in bellis, Martis dubio anticipitque euentu, militum robur, & fides, locorum opportunitas, auxilia, & vires sociorum, instructæ classes, apparatus copiosissimi, multum adiumenti conferre videntur. Maximam vero partem, quasi iure suo fortuna sibi vendicat, & quicquid feliciter, & ad voluntatem Ducum gestum est, id pæne iactat, & ostentat omnibus suam esse fauoris tesseram. At Tuæ laudis, & gloriæ PRINCEPS ILLVSTRISIME, quam Virtus Tua consecuta est generosa, socium habes neminem, excludis comites, totum hoc, quantumcunque est, quod certè est amplissimùm, & omnibus seculis deprædicandum, totum est inquam Tuæ industriæ, & diligentiae. Nihil sibi ex ista laude Tuus ProAuus Illustrissimus, nihil Auus Prudentissimus, nihil cognati, affines, Tibique necessarii, bello & victorijs conspicui decerpunt. Quin etiam ipsa rerum humanarum Domina, vel ut alijs dicitur falso cæca Dea, in societatem tanti honoris se non offert. Tuæ Virtuti cedit, quam propriam, hæreditariam, magnam, amplam, & augustam admiratur

tur, colit, & obseruat. Diuinitus Tibi inprimis, illis vitæ rudimentis, imbelli, & nondum satis confirmato, corroboratoq; viuendi tyrocinio, illustria virtutis indita fuere indicia. Inter illa, quasi cunabula, & elementa, modestiæ, pictatis, pudicitæ, dignitatem Tuam atque adeo publicam de Te spem non vano, nec inani augurio prænotabant. Roma religionis Sanctissimæ sedes, & augustissimum imperij æterni caput, gentium, & terrarum omnium, admirandum compendium, & perfugium Christianæ Sanctitatis, Princeps & domina Scientiarum, & artium Parens optima, eruditionis Magistra, ac virtutum Sanctarum officina. Cum intelligentiæ magnitudinem Tuæ tractando ea studia, quibus vita ad omnem probitatem & honestatem informatur, & comprehendendi facilitatem suspexisset, cum Theologiæ, quæ sola apud Te non est, sed artium aliarum pulcherrimo comitatu decorat, sedulo & gnauiter operam dantem est admirata, ad illustrem honorum accessionem, ex eruditione, & præstantissimorum operum magnitudine prouenientem, Te non modo manu ducere, sed inuitare non dubitauit. Verum ego Te **ILLVSTRIS SIM E P R I N C E P S**, non ex inde amplum præconium, quod Romæ sanctè & religiosè viueres, quod Italiam peragres, meruisse existimo, cum id popolare, & domesticum sit omnibus: sed quod hæc ageres, quæ Te loco, ordine, nomine, existimatione, magnoperè insignem, cæterisque ornamentis apud omnes efficerent admirandum, & domum redires probitate vitæ melior, & Sapientiæ thesauris auctior & cumulatio. Dignum & idoneum Te præstitisti, spemque optimam præbuiisti, Te eum ciuem fore, à quo aliquando Patria, consilio, patrocinio, iuuari ac defendi posset. Cùm enim Sanctissimus in terris Christi Vicarius **V R B A N V S V I I I.** tam raras, insolitas præclarasque virtutes, & celebritatem generis prius non tenui famâ, aut peruagato sermone didicisset, quam præsentem aspexisset, mox manu illâ, quâ vniuersum orbem tunc regebat pacatè, & feliciter, benedixit, vt copiosa incrementa assumeres, virtutum, vt animosus stares in periculis Patriæ, & Ecclesiæ propulsandis. Aspexit Te feliciter Patria, reducem ab Italiâ, accepit cum magno desiderio, quem non sine multorum euentuum

formidine dimiserat. Erant tunc oculi omnium in Te vnum coniecti, expectabatur ab omnibus Ordinibus cupidissime, quantum admiranda virtutum Tuarum vbertas profunderet fructuum. Datus in Canonicum summum & primum Ecclesie Cathedralis Cracouiensis, manifestam expectationem hominum, & insitam de Te opinionem insigni Tuorum operum præcellentiâ & dignitate superasti, vt facile intelligerent, Te magnâ authoritate, dignitatem & munus Episcopi honorifice posse sustinere. Atque ista Tibi gradum ad Rempub: hæc primum aditum, ad summam existimationem, & ascensum fecerunt. Non obrepisti ad honores, Maiorum duntaxat commendatione, non ambitione, aut luxuriantis cæco fortunæ fauore; sed venisti eo cursu qui semper patet magnis & amplis virtutibus. Tuum Sacerdotium, tanquam florens virga Aaronis, quæ folia suauium, flores, & fructus vberes producebat, folia quidem, verborum, exempla, flores factorum, honestatem, fructus autem proximi charitatem, continentiam vitæ emittere videbatur. Quæ tum facundia, quæ potentia Orationis Tuæ fuit. Cum in varijs Templis Religiosorum virorum, ex Cathedrâ furorem Hæreticorum, honorem Diuinum nimis oppugnantium, sermone sacro coerceres, odijs maximis, animos illorum ardentes, ex oraculis Sanctorum Patrum, testimonio sacre Scripturæ adducto, mitigares, sopires, & extingueres. Veram solidam & salutarem doctrinam, cælestis atque Romanæ fidei, in animis contumacibus, & obsistentibus spargeris, atque disseminares. Omnes enim nervos, & ætatis, & industriæ, eò conferebas, ne æquitatem improbitas, consilium temeritas, rationem furor, fidem, pudicitiam, Sanctimoniam, perfidia, impudentia, impietas, euerteret, & profligaret. Mellita Tua Suauiloquentia, nunquam lutulenta fluens, sed semper Tibi similis, Auditorem iucundissimo artificio, in stuporem rapiebat, raptum delectabat, delectatum erudiebat, eruditum meliorem, dimittebat. Non poterat strictis & angustis Tua clarissima expectatio contineri limitibus, non poterat domesticis tantum, aut popularium, vsque satis ornari sermonibus, nisi etiam non tenui, nec obscurâ auditione, apud Sacram Regiam de Te increbresceret Maiestatem. Admiranda profectò,
hæc

hæc Tuæ Sacræ eloquentiæ vis, & potentia, priusquàm Pòëtarum carminibus, annalium monumentis, elogijs Oratorum ornaretur, Sapientissimi Regis iudicio, grauiſſimi Senatus autoritate, totiusque Nobilitatis fauore, & notâ ſingulari promeruit celebrari. Videbat Rex Prudentiſſimus, in Capitulo Ampliſſimo Cracouienſi, Te magnoperè fructuoſum, quantum in cultu diuino exornando, labore contenderes, quantum Te Eccleſiæ impenderes, quantum moderatione, honeſtate, humanitatis facilitate, omnibus comem, affabilem, benignum Te præſtares, & quemlibet etiam inferiore loco, ab aſpectu, congressu, non prohiberes, ſed paternâ proſequereris beneuolentiâ. Videbat claras & apertas Tuas virtutes, nullis argumentis, aut ſignis indigere luculentis, ſimulque idoneum Te duxit, quem & Senatui grauiſſimo, veracem conſiliarium, tanquam in aulâ Regis Dauid *Chufai*, quod eſt prudens conſilium, non perfidioſum *Achitophel*, quod eſt fratris ruina, & Patriæ Senatorem, prudentiſſimum, & Eccleſiæ Episcopum pientiſſimum, deſtinaſet, addiceret. Neceſſarium & perquam vtile arbitratus eſt, vt in Patriâ & Eccleſiâ functiones glorioſè, & laudabiliter perageres, grauiſſimo & ſapientiſſimo ſuo iudicio comprobare. Vt celeberrimum Tuæ gloriæ theatrum, parentiſſimus maioribus virtutibus campus, ampliſſimum excellentiorum meritorum pignus, & donatiuum, latiſſima laborum Tuorum area, & Circus extaret in omnem poſteritatem. Et tamenſi non modò in Regno noſtro, ſed toto orbe terrarum, grauiſſimum conſilium, honorificè produci ad nobiliſſimum, & honoratiſſimum conſeſſum, à quocunque Regum & Cæſarum poteſtate, magnifica & illuſtris ad omnem immortalitatem fortuna, putanda ſit: tamen à Summo Monarchâ Poloniarum Rege Sereniſſimo IOANNE CASIMIRO IV, in quo perfectiſſimè ineſt, quod cuiquam Regum, aut Diuina benignitas, aut fauor & clementia cæli, aut natura elargita eſſet, quo nullus prudentior, nullus perſpicacior, in cenſendis virtutibus exiſtimator, nullus effuſior, in remunerandis laboribus remunerator; ab hoc, inquam, Sapientiſſimo, & Prudentiſſimo Rege, in ſublimem ac excelsam euehi, Eccleſiæ dignitatem, longè auguſtiùs, & humanâ altiùs felicitate. Prouidit nimirum Sapientiſſimus, iuxta ac Fortiſſimus Rex, qui omnia ſua
E conſilia,

consilia, curas & vigilas, in Reipub. salute, ac dignitate Regni amplificandâ, ornandâ, defixit. Te nihil acturum, nihil vnquam suscepturum, quod non ad bonum commune tuendum, & perenne ornamentum Ecclesiæ, pertineret conseruandum. Quæ prudentissima auguria, spe de Te non mediocri, nec incertâ conceptâ, iam omnibus numeris, compleuisse videris, & quicquid ille à Te expectandum prouidit, & prospexit, iam fecisti. Iam non Tibi, sed communi bono, Ecclesiæ decori, muneri fideliter obeundo, sanctissimè viuis. Omnia negotia, sedulitatem, nauitatem, dexteritatem, ad cultum Diuinum promouendum, luculenter exhibes, felicitatem Tuam, non animi fastu, non supercilio graui, & arrogantia, non vllis priuatis emolumentis, sed totam publicis Patriæ commodis metiris. Superiores honore, cultu, & obsequio, æquales comitate, affabilitate obstringis Tibi, & deuincis. Quid enim hic commemorem? singularem disciplinam, seueritatem, sanctimoniam Aulæ Tuæ, à quâ non aliter, quàm olim à sacris Eleusinis, impij, nefarijque voce præconis submouebantur. Tu procul repellis, & abigis improbos omnes, totamq; illam Principum aulæ, familiarium vitiorum cohortem, adulationem, ambitionem, arrogantiam, vanitatem, versutiam, licentiam, violentiam, luxum sic stirpitus excindis, & eradicas: vt frugalitatis, modestiæ, simplicitatis, integritatis exempla, & imagines, non aliundè melius, quàm à Tuo Palatio priuatas in domos referantur. Magnus Propheta propter incredibilem patientiam, summam humilitatem, fortitudinem, & alias innumerabiles virtutes, charus Deo, & acceptus Psalter Regius Dauid, summis laudibus, ac planè Diuino elogio, extollitur arbores, in arduis montibus & excelsis plantatas. *Saturabuntur ligna campi, & Cedri Libani, quas plantauit, illic passeret nidificabunt.* Quæ est tanta sublimitas arborum, tam excelsa altitudo, quæ cacuminibus suis, cælos ipsos, quibus altius præter ipsum Deum nihil datur, adeò tangit, vt nec manus hominum, nec oculus contingere possit? Si Diuo Hieronymo & Symmacho credimus. Ligna Domini, vel Dei, non campi sunt, illi qui supremam dignitatem in Ecclesiâ obtinent, qui plenum sollicitâ anxietate adeunt populi officium; nullus enim alius plantauit, rigauitque operarius, quàm Deus, non alia intentione, non alio certè respectu, & fine, in montibus excelsis, in

40
fis, in arduis locis posuit has arbores sublimes, nisi vt in illis *passeres nidificarent*; vt oppressos potentiorum iniuriâ defenderent, calamitate releuarent, miseris & afflictis hominibus, in ærumnosa vitâ constitutis, consilio, manu, ope, singulare patrocinium præstarent. Liceat mihi PRINCEPS ILLVSTRIS-
SIME, verbis exprimere, quod omnium oculis luculentissimè est exposi-
tum. Tu es arbor Domini vel Dei, in montibus excelsis plantata, genere DVCV M celebris, prudentiæ præclaris fructibus subli-
mis, sapientiæ altitudine conspicua, insignis, & præstans. Te v-
num ex arboribus Domini vel Dei, Episcopis esse, in quibus Pon-
tificiarum virtutum omnia insigniter eminent ornamenta, adeò
esse sublimem, & excelsum, vt in humeris, ramorum instar, Tuis,
passeres nidificent Tua enim Aula temperantiæ, castitatis, sapi-
entiæ, aut collegium est, aut Academia liberalitatis, aut munifi-
centiæ, in quâ Princeps ipse lex es, Idea religiosi Sacerdotis, nor-
ma vitæ & regula, amussis & specimen, omnis humanitatis & be-
neficentiæ. Si quis fame siti quæ extabescit, cibo potu quæ miri-
ficè recreas; sordidatis & pannosis hominibus, tribuis amictum,
non tegendi modò, sed panem ornandi gratiâ comparatum. De-
ficit quempiam res frumentaria; Tu provides; si quotidiana do-
mestica alimenta, Tu suppeditas; vt multa in paucâ conferam, nul-
los viros esse Religiosos, doctos, eruditos, quos Tua singularis be-
neficentia, maioribus in dies beneficijs, non suscipiat excolendos,
ornandos, ditandos. Quid à Te non tentatur, quod non accu-
ratissimè pro religione, sacris legibus Ecclesiæ & institutis, sine vllâ
propemodum intermissione elaboratum, vt Te eo honore, &
præstantissimo munere dignum ostendas, vt lignum Domini, Di-
uinâ gratiâ plantatum, in monte excelso & sublimi irrigatum ex-
hibeas, Non Tuæ Tu commoditati, sed publicis, Patriæ, vel
priuatorum, qui ad Te, tanquam ad Asylum, confugiunt, emolu-
mentis inseruis. Iura, & legum integritatem, Tuæ fidei cominis-
sa defendis acerrimè. Quod si alicuius innocentiam, aut liberta-
tem aliena impetitio insolens, aut auara oppugnat, Tu fraudulen-
tas machinationes, animosè retundis: Cum improbitati, legum
seueritatem, innocentiam, facilitatis, æquitatis, ostentas aram atque
perfugium. Tu vigilantem Patronum, hominibus in magnâ re-

rum conuersione, ne extremam patiantur calamitatem, declaras Te
Patrē & Pastorem. Non illi Te Patre & Patrono dolent, se iniuriam
perferre, communi legis, & æquitatis, arceri perfugio; non cum
lachrymis, & singultibus maximis, impunitatem ali, & foueri,
nocentium audaciam, innocentium contemni calamitatem, faci-
norosos temeritate, furore, amentia exultare, homines miseros,
egenos, etiam deplorandi sui iuris potestatem amisisse non con-
queruntur: sed alacri animo, & læto gestiunt & triumphant, in
tantâ rerum communium, & priuatarum fluctuatione. Sidus
quoddam sibi benignum & salutare exoriri, cuius lumine benefico,
ex hac se, legesque, suas, fortunas, credunt exempturos tempestate:
Spe fidelitatis Pastoritæ, se sustentant, quod non alio animo, non
aliâ curâ, non aliâ solitudine, illis profuturus sis, quàm quali
semper in religione tuendâ, & cultu diuino propagando fuisses,
Quamobrem cum pro religione, & Deo, impensè semper sollicitus
futurus sis; conscende istud immortalitatis gloriæ theatrum, præ-
clarissimis virtutum Tuarum meritis præparatum: progredere felici-
ter omniū felicissimus, beneuolentiâ & fauore ad Ecclesiam, clero
pientissimo, Scholâ Academicâ eruditissimâ, Senatu Ciuitatis, con-
silio, grauitate florentissimo refertam: quam Tibi Deus Optimus
Maximus, cum Vniuersâ Diocesi commisit, & concredidit guber-
nandam. Ascende in Templum, omnis sanctitatis, pietatis, iusti-
tiæ sacrarium, non albescentibus vectus equis, sed bonis Te hono-
rificè prosequentibus votis, & acclamationibus. Non laureatos,
ex hostibus deuictis, triumphatis, fasces & spolia, ambitiosè o-
stentans, sed heroicis virtutibus circumfulgens. Immortalium
actionum, veram & solidam præferentem accipe Insulam, & Pe-
dum, luculenta virtutum Tuarum excellentium testimonia. Cum
verò in solio Episcopali, in summo amplissimi Capituli confessu
confederis, humanaque omnia infra Te, Tuumque animum po-
sita, quasi abiecta, & contempta fueris intuitus; Academiam Cra-
couiensem, tot Præfulum, summorum & primariorum Sacerdo-
tum Parentem, seu filiam D. I A G E L L O N I S eam magis con-
uenit appellari, nam ancillam pro Tuâ bonitate vetas. Illam in-
quam Academiam, Illustrem & vnicam Scholam Regni, in Se-
ptemtrione, vnicum literarum domicilium, vnde religionis &
cultus

11
cultus diuini, cum summo studio, ad populos promanat, & profluit.
Sanctitas, vnâ cum Filiâ Posnaniens. Colonia, pro Tuo maximo
in literas studio, & amore, paterno complectaris affectu. Venit
enim illa in spem non dubitatam, & certam expectationem, re-
ditura Tecum ILLVSTRISSE & Magnanime PRINCEPS,
nimis in se contestata officia: Clementiam ROZDRAZEVI,
liberalitatem OPALINSKII, munificentiam LVBRANSKII,
beneficentiam SZOLDRSCII. Non ancipiti spe metitur for-
tunam suam, quod Tuâ insigni & præclarâ authoritate Academi-
cam dignitatem, & felices successus literarum, fouebis & conser-
uabis. Illa enim-verò quantum studium, quamque fidelem
protectionem à Te, ad suam dignitatem tuendam, promouendam-
que allatam esse cognoscet, tantum ardentibus votis, & supplica-
tionibus, apud Diuinum numen, ad aras Diuorum suorum Tu-
telarium adlaborabit: vt postquam innumeros dies, placidif-
simosque numeraueris, & magnorum operum cogitationes,
de Ecclesiæ bono, ad fructus suauissimos produxeris,
Orbi, Patriæ, & bonis omnibus, Reipublicæ
Polonæ, decus ornamentum vnicum, &
gloria, diutissime & vel æternum
dicaris, nuncuperis

D I X I

D. O. M.

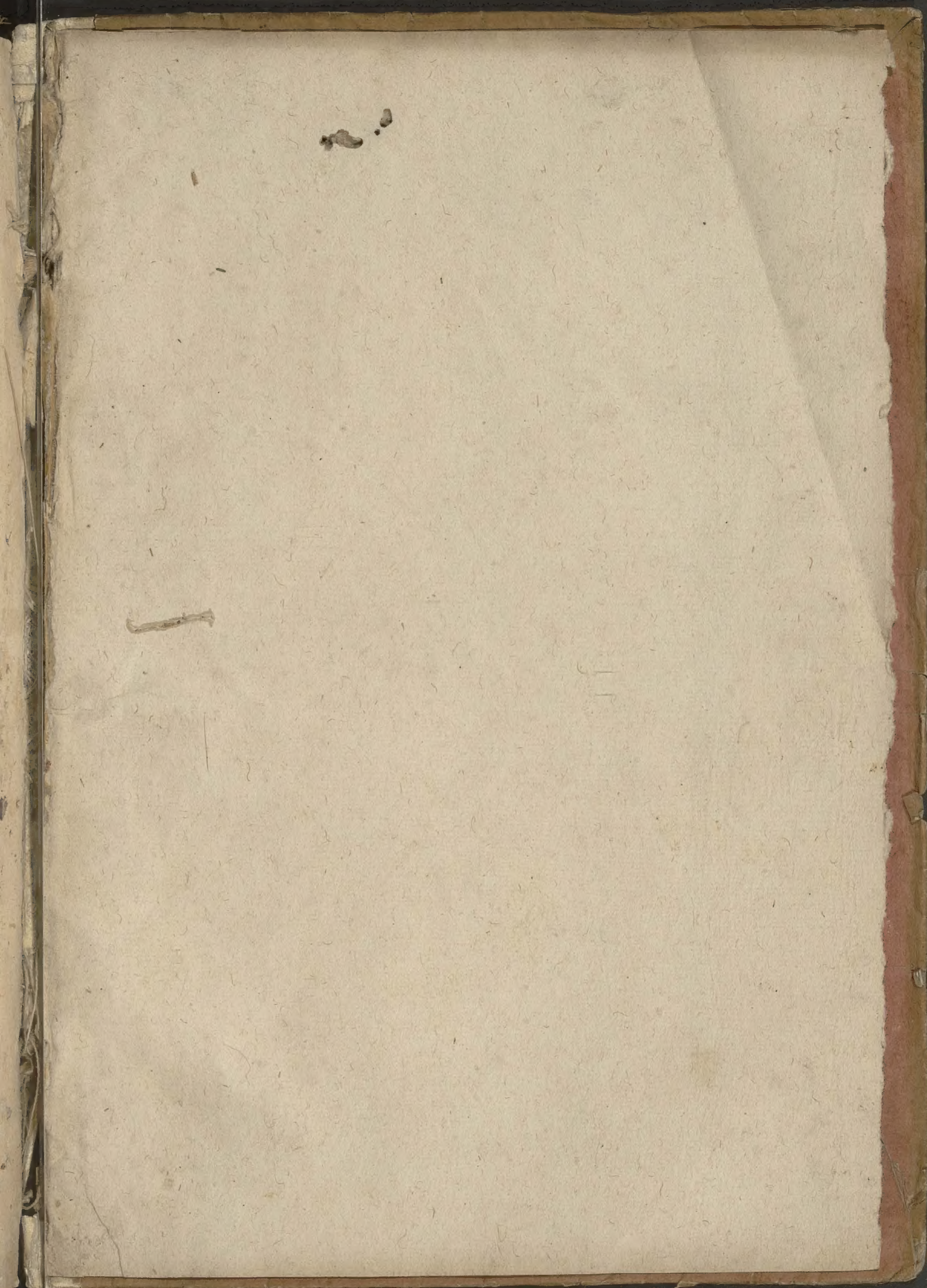
INSIGNIA
ALMÆ ACADEMIÆ
CRACOVENSIS.

Quod regnum iuuenum, Rex & Respublica fecit,
Per Sceptrum duplex mater id alma tenet.

Impensis Generosi Domini,

BARTHOLOMÆI NOWODWORSKI,
Equitis Meliteñ. Commendatoris Posnaniē.

boi
cha
ne
qua
vin
fall
au
aq
vt
à c
fu
lit
Pa
be
di
al
es
e
c
r
n
e

n
ds, i

